

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Datum:
2023-09-08

Diarienummer:
KSN-2023-01897

Handläggare:
Anton Berg

Yttrande över förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program med tillhörande handlingsplan

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** avge yttrande över rubricerade förslag till program med tillhörande handlingsplan till idrotts- och fritidsnämnden.

Ärendet

I samband med uppföljning av program och planer beslutade kommunfullmäktige vid sitt sammanträde i januari 2022 att uppdra till idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidspolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program samt att ta fram en handlingsplan (2022-01-31, §17).

Idrotts- och fritidsnämnden har remitterat förslag till reviderat idrotts- och fritidspolitiskt program med tillhörande handlingsplan till kommunstyrelsen för yttrande. Kommunledningskontoret har begärt och beviljats förlängd svarstid till den 19 oktober 2023.

Kommunstyrelsen föreslås avge yttrande i enlighet med ärendets **bilaga 1**. Förslagen till reviderat idrotts- och fritidspolitiskt program samt tillhörande handlingsplan återges i ärendets **bilagor 2 respektive 3**.

Beredning

Ärendet har beretts av kommunledningskontoret.

Föredragning

I samband med uppföljning av program och planer beslutade kommunfullmäktige vid sitt sammanträde i januari 2022 att uppdra till idrotts- och fritidsnämnden att revidera idrotts- och fritidspolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program samt att ta fram en handlingsplan (2022-01-31, §17).

Revideringen motiverades dels av att det tidigare idrotts- och fritidspolitiska programmet sträckte sig till december 2022 och dels att programmet på vissa ställen behövde justeras för att stämma överens med övrig styrning. Som en del i beslutet att revidera programmet lyftes också behov av att ta fram en tillhörande handlingsplan som tydliggör vilka åtgärder som ska genomföras för att nå målpuffyllelse.

Förslaget till reviderat idrotts- och fritidspolitiskt program innehåller fyra övergripande målområden för idrotts- och fritidspolitiken:

- Aktiv hela livet och ett livslångt idrottande,
- Moderna föreningar engagerar,
- Jämställdhet för en framgångsrik idrott och fritid, samt
- Inkluderande idrott och fritid.

I förslaget till tillhörande handlingsplan föreslås kommunstyrelsen ha ett utpekad samordningsansvar för tre åtgärder, ha ett uttalat delansvar för tre åtgärder samt beröras av de åtgärder där kommunstyrelsen omfattas av ett koncernövergripande delansvar. De föreslagna åtgärder som specifikt riktas mot kommunstyrelsen är:

- Utveckla förutsättningar för fler målgrupper att ta del av kommunala idrotts-, kultur-, friluft- och fritidsanläggningar (**samordningsansvarig**),
- Genomför och implementera närhetsanalys till idrott, fritid och rekreation i planeringsverktyg för utveckling (**samordningsansvarig**),
- Inventera hur väl kommunens platser för rörelse, aktivitet och kulturutövande är trygga och tillgängliga (**samordningsansvarig**),
- Utveckla en strategi och modell för att inhämta Uppsalabornas synpunkter och efterfrågan gällande idrott-, friluft- och fritidsfrågor (**delansvarig**),
- Utveckla strukturer för dialog och mötesplatser där olika perspektiv på hälsa och hälsofrämjande insatser kan tas tillvara (**delansvarig**),
- Utred behov och efterfrågan av en specialanpassad idrottshall och/eller gymnastik och motorikhall ämnad för parasport och målgruppen äldre 60+ dagtid (**delansvarig**).

Kommunledningskontorets bedömning är att det reviderade förslaget till idrotts- och fritidspolitiskt program bidrar till att tydliggöra den politiska inriktningen inom sakområdet och pekar ut ett antal områden för prioriterat arbete.

Kommunledningskontoret ser också att förslaget till handlingsplan tydliggör vilka åtgärder som bedöms vara prioriterade och att dessa kan bidra till snabbare målpuffyllelse.

Kommunledningskontoret noterar att kommunstyrelsen föreslås vara ansvarig för både programmet och handlingsplanen under rubriken ”uppföljning” i respektive dokument.

Den huvudsakliga synpunkten i förslaget till yttrande är att påtala att det föreliggande förslaget till program och tillhörande handlingsplan inte stämmer överens med kommunfullmäktiges uppdrag om att ändra rubrik till idrottspolitiskt program, med tillhörande bearbetning av innehåll. Fullmäktiges slutliga beslut formulerades annorlunda än det ursprungliga förslaget till beslut och kommunledningskontoret

uppmärksammar därmed att denna skillnad missats i beredningsarbetet. Därför föreslås kommunstyrelsen att framföra att idrotts- och fritidsnämnden i omhändertagandet av remissynpunkter justerar förslaget till program och handlingsplan i linje med fullmäktiges beslut och tar stöd av kommunledningskontoret i arbetet. Med anledning av att "fritid" ska utgå ifrån program och handlingsplan ser kommunstyrelsen behov av att se över hur fritidsfrågorna omhändertas i styrdokument framöver. Därför har kommunstyrelsen för avsikt att uppdra till kommunledningskontoret att samordna en översyn tillsammans med förvaltningar med ansvar inom området.

Vidare framförs att idrotts- och fritidsnämnden bör ha det övergripande ansvaret för programmet och handlingsplanen sett till kommunfullmäktiges ansvarsfördelning. Detta skulle spegla hur ansvarsfördelning för andra kommunövergripande program inom en facknämnds ansvarsområde ser ut, till exempel att kulturnämnden är ansvarig för det kulturpolitiska programmet eller att äldrenämnden är ansvarig för programmet för äldrevänlig kommun. Därtill finns ett behov av att arbeta vidare med att precisera indikatorerna i handlingsplanen för att säkerställa en ändamålsenlig och tydlig uppföljning som följer av målens inriktning samt att utifrån justering av programmets innehåll se över handlingsplanens åtgärder och fördelning av ansvar.

Ekonomiska konsekvenser

Att avge yttrandet medför inga ekonomiska konsekvenser.

De åtgärder i förslaget till handlingsplan som kommunstyrelsen föreslås vara ansvarig eller delansvarig för bedöms till största del kunna omhändertas inom ramen för kommunledningskontoret respektive stadsbyggnadsförvaltningens befintliga arbete.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 8 september 2023
- Bilaga 1, förslag till yttrande över idrotts- och fritidspolitiskt program med tillhörande handlingsplan.
- Bilaga 2, förslag till reviderat idrotts- och fritidspolitiskt program.
- Bilaga 3, förslag till reviderad handlingsplan till idrotts- och fritidspolitiskt program.

Kommunledningskontoret

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Ingela Hagström
Utvecklingsdirektör och
bitr. stadsdirektör

Kommunstyrelsen
Yttrande

Handläggare:
Anton Berg

Yttrande över förslag till idrotts- och fritidspolitiskt program med tillhörande handlingsplan

Kommunstyrelsen har mottagit förslagen till reviderat idrotts- och fritidspolitiskt program med tillhörande handlingsplan för yttrande. Kommunstyrelsen har bett om och beviljats förlängd svarstid till och med den 19 oktober 2023.

Överlag ser kommunstyrelsen positivt på de revideringar som skett av målen för idrotts- och fritidspolitiken och ser att den handlingsplan som tagits fram bidrar till måluppfyllelse.

Kommunstyrelsen noterar däremot att det reviderade förslaget till idrotts- och fritidspolitiskt program inte överensstämmer med det uppdrag som kommunfullmäktige lämnade åt idrotts- och fritidsnämnden att ”revidera idrotts- och fritidspolitiska programmet inklusive namnändring till idrottspolitiskt program” (§17, 31 januari 2021). I underlaget till fullmäktiges beslut lyftes också ett behov av att tydliggöra gränsdragningar mot andra närliggande program fram som en del i att renodla det idrottspolitiska fokuset. Kommunstyrelsen konstaterar också att kommunledningskontoret inte uppmärksammat att förslaget avvek mot fullmäktiges uppdrag under beredningsprocessen. Kommunstyrelsen utgår från att idrotts- och fritidsnämnden i omhändertagandet av synpunkter justerar förslagen i linje med fullmäktiges uppdrag. Vidare erbjuder kommunstyrelsen sitt stöd, genom kommunledningskontoret, i den fortsatta hanteringen för att gemensamt säkerställa att fullmäktiges förväntningar möts.

Kommunstyrelsen noterar att det reviderade programmet ger en omfattande och bred styrning med flera målområden och vad som kan tolkas som ett flertal underliggande delmål. Förslagen till mål innehåller ett tydligt fritidspolitiskt fokus som inte stämmer överens med fullmäktiges uppdrag att renodla det idrottspolitiska fokuset.

Kommunstyrelsens uppfattning är att några av dessa underliggande mål också till viss del redan omhändertagits i andra styrdokument. Därför ser kommunstyrelsen att dessa mål bör ses över och avgränsas till det idrottspolitiska området.

Med anledning av att "fritid" ska utgå ifrån program och handlingsplan ser kommunstyrelsen behov av att se över hur fritidsfrågorna omhändertas i styrdokument framöver. Därför har kommunstyrelsen för avsikt att uppdraga till kommunledningskontoret att samordna en översyn tillsammans med förvaltningar med ansvar inom området.

Vidare innehåller förslaget till reviderat program detaljerade beskrivningar av olika närliggande processer och politikområden, bland annat inom lokalförsörjningsområdet, den fysiska planeringen och samverkan med föreningslivet. Dessa texter kan uppfattas antingen ha en styrande ambition som ligger utanför de mål som programmet sätter upp, eller vara förklarande texter som baseras på redan befintlig styrning. Kommunstyrelsens bild är att dessa avsnitt riskerar att medföra en otydlighet i styrningen och ser att dessa bör kortas ned och justeras så att de i stället hänvisar till vilka dokument som styr dessa frågor och därigenom bidrar till att tydliggöra gränsdragningar mot närliggande styrning. Kommunstyrelsen föreslår att detta görs genom att ytterligare se över och korta ned de delar av programmet och åtgärder i handlingsplanen som berör andra politikområden samt använda dessa för att rama in idrottspolitiken och motivera behovet av ett särskilt idrottspolitiskt program. Kommunstyrelsen ser att tydligare avgränsningar bidrar till ett mer kärnfullt styrdokument som lättare kan överskådas och som minskar risken för motstridiga styrsignaler.

På en mer detaljerad nivå anser kommunstyrelsen att ansvaren för programmet och den tillhörande handlingsplanens genomförande och uppföljning bör samlas under idrotts- och fritidsnämnden. Detta skulle motsvara hur ansvaren ser ut i andra programområden där det finns en ansvarig facknämnd, till exempel programmet för äldrevänlig kommun eller det kulturpolitiska programmet. Detta skulle innebära justeringar under rubrikerna "ansvar, genomförande och spridning" och "uppföljning" i de respektive dokumenten.

Sett till handlingsplanen ser kommunstyrelsen ett behov att idrotts- och fritidsnämnden i det fortsatta arbetet arbetar vidare med att förtydliga och precisera de indikatorer som ska användas för att mäta och följa upp måluppfyllelsen. Även här rekommenderar kommunstyrelsen att ta stöd av kommunledningskontoret i färdigställandet av indikatorer. Vidare ser kommunstyrelsen behov av att se över vilka åtgärder som kommer vara fortsatt relevanta och hur ansvaren för deras genomförande bör se ut i samband med omarbetning av programmets innehåll.

Sammanfattningsvis förutsätter kommunstyrelsen att idrotts- och fritidsnämnden i det fortsatta arbetet justerar förslagen till program och handlingsplan i linje med beslut. Detta bör innefatta justering av programmets rubricering, ytterligare renodling av det idrottspolitiska fokuset i programmet och tydliggöra gränsdragningar mot det fritidspolitiska området och politikområden som styrs i andra befintliga styrdokument. Kommunstyrelsen uppmanar nämnden att ta stöd av kommunledningskontoret i detta arbete.

Kommunstyrelsen

Erik Pelling
Ordförande

John Hammar
Sekreterare

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:
Idrotts- och fritidsnämnden

Datum:
2023-MM-DD

Diarienummer:

Idrotts- och fritidspolitiskt program

Förslag

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

Uppsalas idrotts- och fritidspolitiska program utgår ifrån att idrotten och fritiden är viktiga och grundläggande delar i vårt samhälle. Det är samhällsfält som påverkar många andra verksamheter och samhällsstrukturer.

Möjligheterna till en aktiv fritid är en välfärdsfråga och utgör en starkt bidragande faktor för god folkhälsa och livskvalitet liksom för kommunens attraktivitet. I Uppsala är jämlika och jämställda förutsättningar för idrott och fritid därför en självklar del av samhällsplaneringen på alla nivåer och i alla skeden. Det en viktig uppgift för idrott- och fritidspolitik att verka för alla människor oavsett ålder, kön, var man bor, vilken bakgrund och övriga livsbetingelser man har.

Idrotts- och fritidspolitiska programmet är ett kommunövergripande program som beskriver Uppsala kommuns långsiktiga arbete med idrott och fritid utifrån ett tydligt samhälls- och folkhälsoperspektiv där föreningar och övriga aktörer är viktiga parter.

Programmet sätter ramarna för insatser och prioriteringar inom kommunen arbete för att få en aktiv och levande kommun och det lägger grunden för kommunens samverkan med externa parter.

I detta program hanteras idrott som en bland fler fritidsaktiviteter. Därför ska, när begreppet fritid används, idrott alltid läsas in i sammanhanget. Idrott används som uttalat begrepp då dess särart på något sätt motiverar detta.

Syfte

Idrotts- och fritidspolitiska programmet i Uppsala syftar till att utveckla och tydliggöra kommunens arbete med idrott och fritid utifrån samhällsbyggnad, folkhälsa, jämställdhet, jämlikhet, inkluderande och tillgängligt. Programmet pekar ut områden där kommunkoncernen behöver stärka sitt arbete för att bidra till genomförande av programmet. Det syftar också till att ange kommunkoncernens förhållningssätt till och samverkan med föreningslivet i Uppsala.

Omfattning

Programmet vänder sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser och ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik gäller *alla* Uppsalabor liksom i princip *alla* typer av fritidsaktiviteter. Fritidspolitik som innefattar elitidrott omhändertas inte här utan hänvisas till Uppsala kommuns program för elitidrott. Kommunens åtgärder ska leda till balans när det gäller förutsättningarna för en aktiv och hälsobefrämjande fritid mellan:

- Flickor/pojkar, kvinnor/män
- Idrotts- och andra fritidsaktiviteter
- Förenings- och egenorganiserade aktiviteter
- Stad och landsbygd
- Oavsett funktion, ekonomi och bakgrund

Programmet gäller till och med 2033. En handlingsplan prioriterar åtgärder som ska genomföras för att nå målen. Kommunstyrelsen följer upp handlingsplanen årligen per augusti.

Ansvar, genomförande och spridning

Frågor kring idrott och fritid är en angelägenhet för flera av Uppsala kommuns nämnder och bolagsstyrelser. Samsyn och samverkan mellan berörda parter är nödvändig för att genomföra programmet. Ytterst ansvarar nämnder och bolagsstyrelser för att programmet implementeras. Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för den interna samordningen och spridningen. Alla politiker och tjänstepersoner ansvarar för att säkerställa att arbetet för att uppfylla programmets mål systematiskt implementeras i respektive verksamhet.

Definition och begrepp

Agenda 2030 – Är en FN beslutat agenda som syftar till att år 2030 uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomisk hållbar utveckling världen över. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål.

Alla – Med ”*alla* Uppsalabor” avses *alla* utan åtskillnad av något slag på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Anläggning – En plats eller lokal särskilt iordningställd och avsedd för ett eller flera särskilda syften med inriktning på idrott (träning och tävling) eller för andra fritidsaktiviteter.

Barnkonventionen – FN:s konvention om barnets rättigheter är grunden för vårt arbete med att säkerställa att barns rättigheter tillgodoses

Barnrättsperspektiv – Begrepp som lyfter in både:

- barnperspektivet (vuxen ser utifrån barnets bästa)
- barnets perspektiv (utifrån barnets ögon)

Folkhälsa – Folkhälsa är ett mått på befolkningens samlade hälsotillstånd. Det övergripande målet med folkhälsa är att ”skapar samhälleliga förutsättningar för god hälsa på lika villkor för hela befolkningen”.

Fritid – definierar Uppsala kommun som:

- Den *tid* människan själv bestämmer över val av aktiviteter, vilka inte är nödvändiga på grund av fysiologiska, ekonomiska eller andra sociala tvång

Hållbarhet - Grundar sig i Agenda 2030 som syftar till en hållbar utveckling.

- **Social hållbarhet** – Att sträva mot ett samhälle där grundläggande mänskliga rättigheter uppfylls. Uppsala ska vara en kommun som är trygg, inkluderande och välkomnande.
- **Ekonomisk hållbarhet** – Motverka fattigdom utan att påverka social eller ekologisk hållbarhet negativt. Uppsala kommun ska ha en jämställd och hållbar ekonomi som tar ansvar för kommande generationer.

- **Ekologisk hållbarhet** – Uppsala stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande. Därigenom bistår kommunen hushållandet av resurserna så de räcker till kommande generationer.

Idrott – ”Fysisk aktivitet som vi utför för att kunna prestera mera, ha roligt och må bra”

Idrottsrörelsen – Den till Riksidrottsförbundet anslutna föreningsorganiserade, medlemsbaserade och ideella organisationen med folkrörelseförankring så som enskild förening, föreningsallians eller förbund på distriktsnivå. Inom idrottsrörelsen används olika begrepp för hur verksamhet inriktas eller utformas. Dessa begrepp har tydlig koppling till elitidrotten, men hör inte alltid hemma i träning och breddidrott och/eller hos barn och unga eller hos friluftsidrotterna. Även demokratiska föreningar utanför Riksidrottsförbundets organisation som ordnar friluftaktiviteter, friluftsidrott och annan idrott, vanligen av ren motionskaraktär, är i vidare bemärkelse också del i folkrörelsen kring idrott och fritid.

Jämställdhet – är när flickor/kvinnor och pojkar/män har samma möjligheter att påverka sina egna liv och samhället.

Jämlikhet – Fördela resurser jämt över flera olika grupper.

Livskvalitet – Är att stärka den psykiska, sociala och fysisk hälsan för alla i kommunen och låta detta genomsyra alla områden inom idrotts- och fritidslivet.

Parasport - Är ett samlingsbegrepp för idrott för personer som har en funktionsnedsättning

Förutsättningar för en aktiv, hälsofrämjande idrott och fritid

Folkhälsoarbete

Det övergripande nationella målet för folkhälsoarbetet i Sverige är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen". I regeringsförklaringen 2014 uttalades även det långsiktiga målet för det folkhälsopolitiska arbetet att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. För att underlätta arbetet med att uppnå folkhälsopolitikens övergripande mål utvecklades i propositionen Mål för folkhälsan (prop. 2003/03:35) en samlad målstruktur med elva målområden där några är betydande för ett idrotts- och fritidspolitiskt program:

1. **Delaktighet och inflytande**
2. **Ekonomiska och sociala förutsättning**
3. **Barns och ungas uppväxtvillkor**
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexualitet och reproduktiv hälsa
9. **Fysisk aktivitet**
10. Matvanor och livsmedel

11. Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel

Kommunens arbete med jämlik hälsa

Kommunens ansvar för folkhälsoarbetet innefattar främst grundläggande och lokal samhällsservice, det vill säga merparten av de välfärdstjänster som påverkar människors hälsa genom hela livet.

Samhällsplanering och miljö- och hälsoskydd ligger också inom det kommunala ansvaret. Fritid och kultur är delar som för kommunen tillhör frivilliga uppgifter, men som är viktiga i ett hälsofrämjande arbete inte minst utifrån stadsplanering.

Möten mellan människor främjar integration, känsla av gemenskap och minskar känslan av utanförskap vilket är viktiga folkhälsoaspekter. Den fysiska planeringen och civilsamhället spelar en stor roll i folkhälsoarbetet.

Hälsofrämjande stadsplanering

Hur vi planerar och utformar vår stad påverkar många av våra medvetna och omedvetna beteenden. Människor som bor i områden som underlättar rörelse och fysisk aktivitet är betydligt mer aktiva än de som bor i områden som inte har samma tillgång till rörelse och fysisk aktivitet.

Den fysiska planeringen ska beakta behovet av ytor, platser och särskilda anläggningar för idrotts- och fritidsaktiviteter liksom möjligheten till vistelse i park och natur. Det handlar om att planera människors fysiska och sociala livsmiljö utifrån ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart perspektiv. Bostadsområden ska erbjuda närhet till parker och gröna sammanhängande stråk för att möta de boendes behov av utomhusvistelse och rekreation. Liksom ytor och platser för lek och egenorganiserade aktiviteter och möten.

Barn och unga har ofta sämre förutsättningar att delta och påverka sin vardag och samhällets utveckling än vuxna. Därför är det viktigt att kommunen tar vara på barn och ungas engagemang och ge dem möjlighet att komma till tals. När vi bygger hållbara och hälsosamma samhällen behöver barnperspektivet finnas med redan i ett tidigt skede. Längre in i processen är det önskvärt att involvera barnens värde genom dialoger med barn och unga.

Att skapa en attraktiv och tillgänglig infrastruktur som främjar gång, cykel och kollektivtrafik har flera fördelar. Det är ett hållbart sätt att öka Uppsalabornas rörelse och fysiska aktivitet och det bidrar till minskat bilåkande. Aktiv transport till idrott och fritid är en viktig del i det hälsofrämjande arbetet liksom i att kunna uppfylla kommunens klimat- och miljömål. Det ska vara enkelt att göra hållbar och aktiv transport till ett förstahandsval för resor till idrott och fritid. Särskilt barn ska vara trygga och fria att kunna ta sig till aktiviteter på egen hand i så hög utsträckning som möjligt. Utformning och lokalisering av anläggningar, liksom en säker trafikmiljö, ska underlätta detta.

Planering på olika nivåer

Planering som säkerställer de fysiska förutsättningarna för att utöva idrotts- eller andra fritidsaktiviteter sker i översiktsplan, detaljplan och lokalförsörjningsplan.

Behov av olika idrotts- och fritidsanläggningar styrs utifrån dels skolans behov av idrottshallar, dels utifrån idrottens behov av flexibla och tillgängliga anläggningar. Vissa idrotts- och fritidsaktiviteter kräver komplexa och kostnadskrävande anläggningar, vilka bara finns i ett begränsat antal. Hit hör till exempel; ishallar, simhallar och anläggningar för motorsport. Andra anläggningar behöver inte kosta lika mycket och finns därför i större antal och med bra spridning i kommunen. För att få en bra behovsbild krävs det god kännedom om trender inom idrottsområdet, antal utövare per idrott samt hur dessa påverkar anläggningsbehovet.

Lokalförsörjningsplan

För att säkerställa dagens och framtidens utmaningar på bästa sätt tas en lokalförsörjningsplan för idrotts- och fritidsanläggningar fram. Lokalförsörjningsplanen revideras och utvecklas löpande utifrån nya stadsdelar, befolkningsutveckling, trender inom idrotts-, - kultur- och fritidsområdet med Uppsalabornas behov som grund.

Planen ska säkerställa hållbarhetsaspekterna vilket innebär bland annat att beakta regionala lösningar i samverkan med närliggande kommuner. Det innebär också att ta hänsyn till jämställdhets- och jämlikhetsaspekten vid planering av anläggningar så att frågan ställs; för vem bygger vi nu – flickor/kvinnor eller pojkar/män eller både och?

Tillgänglighet och trygghet

Tillgängligheten är avgörande för människans möjlighet att kunna använda en anläggning. Möjligheten att kunna ta sig till den plats där man vill göra något med sin fria tid är en annan grundläggande förutsättning. Den fysiska tillgängligheten handlar om att *kunna*, medan säkerhet och trygghet handlar om *viljan* att besöka och använda en viss plats eller miljö.

Ägande och drift av lokaler och anläggningar

Både kommun, föreningar och andra aktörer kan vara ägare och drifthållare för idrotts- och fritidsanläggningar. Det är viktigt att Uppsala kommun uppmuntrar och stödjer blandade ägar- och driftformer när det gäller idrotts- och fritidsanläggningar. Generellt har kommunen ett större ansvar för ägande och drift särskilt utifrån bredd- och motionsidrott och synnerhet av barn- och ungdomsidrott, fysisk aktivitet för äldre samt individer med funktionsnedsättning.

Kommunens stöd för anläggningar

Uppsala kommun gör sina egna anläggningar tillgängliga för föreningar och enskilda på huvudsak tre sätt: genom subventionerade hyreskostnader och markeringsavgifter samt genom särskilda former för anläggningsbidrag.

Subventionerade hyreskostnader genom de så kallade markeringsavgifterna ska göra det möjligt för föreningar och enskilda Uppsalabor att vara aktiva och därigenom främja folkhälsa och välbefinnande.

Särskilt anläggningsbidrag kan utifrån fastställda bidragskriterier ges till drift av och investeringar i föreningars egna anläggningar. Därutöver kan kommunen, i enskilda fall, pröva möjligheten till andra stödformer. Sådana fall kan vara särskilt

föreningsbidrag, borgensåtagande för föreningars banklån, att vara garant för ett hyresavtal eller att hyra tid för kommunens behov.

Utemiljöer, friluftsområden och naturreservat

I Uppsala kommun är närhet till natur och friluftsliv en viktig tillgång för rekreation och upplevelser. Friluftsliv är viktig både för hälsa, välbefinnande och naturförståelse. Naturen ska vara tillgänglig för alla, allemansrätten ger en unik möjlighet för alla att röra sig fritt i naturen.

I Uppsala finns det goda möjligheter till friluftsliv året runt vilket gör att personer med olika intressen och åldrar kan utföra friluftaktiviteter. Uppsala erbjuder naturområden med skid- och motionsspår samt andra anläggningar som lämpar sig för exempelvis mountainbike och frisbeegolf. I kommunen finns också vatten som passar för bad eller segling och paddling.

Livskvalitet

Enligt WHO är livskvalitet är ett mått på människans uppfattning av sitt fysiska, psykiska och sociala välbefinnande i förhållande till egna mål, förväntningar, värderingar och intressen. Med denna definition blir det en personlig upplevelse som påverkas av förändringar i livssituationen och som varierar över tid. Även om individens hälsa har stor betydelse för livskvaliteten, spelar andra delar av tillvaron också stor roll, som familj och vänner, arbete och *fritid*, ekonomi och andra faktorer.

Kommunen kan bidra till Uppsalabornas livskvalitet genom att erbjuda ett brett idrotts- och fritidsutbud så att alla ges förutsättningar till en meningsfull, utvecklande och hälsofrämjande fritid. På så sätt bidrar kommunen till att stärka människans sociala, psykiska och fysiska hälsa.

Värdet av fritiden

En del i kommunens investeringar i byggandet av ett hållbart samhälle är att främja en aktiv fritid. Med detta avses att ge människor förutsättningar att kunna ägna sig åt något man tycker om. Att få umgås, röra på sig och ha roligt betyder mycket för den enskilde och för folkhälsan i stort.

Möjligheten till en aktiv fritid är lika viktig i alla livets faser där valen av aktivitet är en fråga om vad vi vill göra, likväl som vad vi kan göra. Ekonomiska, sociala, kunskapsmässiga och fysiska förutsättningar är liksom ålder, kön och kulturell bakgrund viktiga faktorer för de val vi gör.

Socialt hållbart samhälle

När människor ges möjlighet till en aktiv fritid ökar det sociala sammanhanget även utanför aktiviteten. Sociala sammanhang har flera positiva effekter bland annat att fler deltar i övriga samhället så som skola och arbete.

Kommunens arbete med förutsättningar för en aktiv fritid i Uppsala görs utifrån ett tydligt *samhälls- och folkhälsoperspektiv*. Det betyder att samlade insatser på området ska ligga i linje med kommunens vision och hållbarhetsmål. Uppsala ska vara en välmående och hållbar kommun både på individnivå och som kommun.

Fritiden som en rättighet

Rätten till fritid och idrott finns tydligt angiven i internationella överenskommelser vilka Sverige har anslutit sig till:

- FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna (*art. 24*)
- FN:s konvention om barnets rättigheter (*art. 31*)
- FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter (*art. 7*)
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (*art.30*)

Fritiden som en kommunallag

Idrott och fritid är *inte* en del av kommunen lagstadgade ansvar, utan är för kommunen ett *frivilligt* verksamhetsområde. Varje kommun bestämmer själv om och hur mycket resurser man vill avsätta för området. Delar av kommunens lagstadgade ansvar, som kraven på översikts- och detaljplaner, är dock av *avgörande* betydelse för idrottens och fritidens förutsättningar.

Verksamhet och aktiviteter

Föreningsverksamhet som stöds av kommunen genom subventioner eller andra former av stöd ska präglas av de grundläggande värderingar som kommer i uttryck i *policy och riktlinje för samverkan med aktörer i föreningslivet och det fria kulturlivet.*

Andra aktörer

En del av vår fria tid använder vi till att ta del av tjänster eller besöker arrangemang som privata entreprenörer håller i. Exempel på sådana tjänster är lokaler och tjänster för fysisk aktivitet eller shoppingcentra, restaurang/café. Även då privata näringsidkare svarar för såväl lokaler som tjänster eller verksamhet, så förutsätter det att kommunens fysiska planering på alla nivåer väger in de fritidspolitiska aspekterna.

Den mycket omfattande verksamhet som bedrivs på ideell basis under fritiden  r av stort värde f r de människor som deltar, men även för Uppsala kommun i ett samhällsperspektiv. Föreningar skapar med sin verksamhet förutsättningar f r en meningsfull fritid, god hälsa, social tillhörighet och integration. De fyller också en viktig roll som demokratif rmedlare och v lf rdsutvecklare.

Verksamhetsbidrag riktat till föreningslivet

Till föreningarnas grundläggande förutsättningar för att kunna bedriva verksamhet här, vid sidan av det frivilliga engagemanget, tillgång till en plats/lokal/anläggning samt pengar.

Uppsala kommun ger föreningslivet möjlighet att söka olika former av verksamhetsbidrag. Bidrag fördelas av flera olika nämnder till olika typer av verksamheter. Kontanta bidrag syftar till att underlätta för föreningarna att kunna erbjuda bra verksamhet till en kostnad som möjliggör för så många som möjligt att delta i verksamheten.

Annat stöd

Kommunen bedriver ett främjande arbete för att bidra till utvecklingen av föreningsverksamheten och därmed möjlighet till en god fritid Uppsala. I enlighet med den lokala överenskommelsen mellan föreningslivet och Uppsala kommun åtar sig kommunen att;

- Sprida kunskap om överenskommelsen
- Genom en funktion ska det vara lätt att komma i kontakt med kommunen, få information och ansöka om föreningsbidrag
- Utveckla former för samverkan mellan kommunens nämnder och föreningslivet samt årligen bjuda in till en dialogkonferens
- Utforma styrdokument i samråd med berörda föreningar
- Föra dialog med berörda föreningar vid investeringar som direkt påverkar föreningslivet
- Inte ta över verksamhet som föreningar driver utan föregående dialog
- Aktivt underlätta utveckling och stimulera tillväxten av sociala företag
- Upphandlingar genomförs på ett sätt som möjliggör för föreningslivet att delta
- Medverka till att skapa arenor för samverkan och kompetensutbyte för föreningslivet
- Samverka med föreningslivet i att utreda möjligheten att inrätta en mikrofond utifrån nationella exempel och erfarenheter
- Stötta de föreningar som tar ett övergripande ansvar för sin bygds utveckling
- Verka för ökat nyttjande av kommunens lokaler

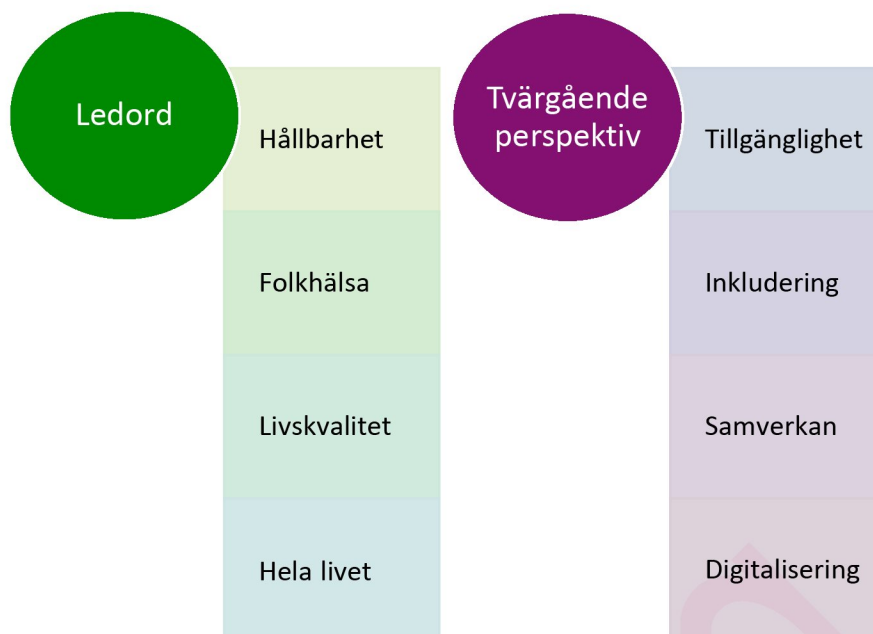
Målområden, ledord och tvärgående perspektiv

Det är viktigt att ett idrotts- och fritidspolitiskt program verkar för att alla människor i en kommun har en möjlighet att ta del av den idrott och fritid kommunen erbjuder. Ålder, kön, var man bor, vilken bakgrund man ha eller våra olika förutsättningar ska inte vara ett hinder för det.

Uppsala kommuns arbete med idrott och fritid utgår från fyra målområden:

- Aktiv hela livet och ett livslångt idrottande
- Moderna föreningar engagerar
- Jämställdhet för en framgångsrik idrott och fritid
- Inkluderande idrott och fritid

Utifrån dessa målområden och de identifierade behoven i kommunens styrdokument Mål & Budget har fyra ledord och fyra tvärgående perspektiv lyfts fram. Dessa avgränsas inte till ett eller flera mål- eller fokusområden utan genomsyrar hela idrotts- och fritidspolitiska programmet.

Målområde 1. Aktiv hela livet och ett livslångt idrottande

Uppsala kommun ska ge möjlighet till att vara aktiv hela livet oavsett fritidsintresse och därmed underlätta för ett livslångt idrottande.

Genom att möjliggöra så att barn, unga, vuxna och äldre väljer att vara fysiskt aktiva antingen i förening eller på egen hand under hela livet så ökar vi möjligheterna till att uppnå de uppsatta hälsomålen. Fysisk aktivitet och idrott har visat sig ha flera positiva effekter på människors hälsa.

Barn- och ungdomsföreningar är viktiga aktörer dels för att ge barn och unga en meningsfull fritid, dels för att ge barn och unga en grundläggande lära om demokrati. Detta ger varje barn goda förutsättningar för ett livslångt engagemang, god hälsa och delaktighet i det övriga samhället.

Att vara aktiv hela livet och ett livslångt idrottande handlar om att skapa förutsättningar så att alla Uppsalabor ska ha goda möjligheter och viljan att leva ett aktivt och hälsosamt liv.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik för aktivitet och idrott hela livet ska

- Främja så att alla Uppsalabor, utifrån sina personliga förutsättningar och önskemål har en möjlighet till en meningsfull, utvecklande och hälsofrämjande fritid
- Främja barn och ungas möjlighet att tidigt grundlägga goda levnadsvanor och deras rätt till idrott och fritidsaktiviteter
- Främja möjlighet till ett aktivt liv oavsett ålder, kön eller funktion
- Sträva efter att de offentliga rummen ska vara tillgängliga, trygga och aktiva

Främja så att alla Uppsalabor har en möjlighet till en meningsfull, utvecklande och hälsofrämjande fritid

Idrott och fritid ska ha en bredd som möter olika behov. Det ska det finnas ett idrotts- och fritidsutbud för alla oavsett ålder, kön, var man bor, vilken bakgrund eller funktion

man har. Ett rikt föreningsliv och närhet till lekplatser, idrottsplatser, parker och grönområden är viktiga faktorer för livskvalitet och en hälsofrämjande fritid.

Kommunen säkerställer i stor utsträckning de fysiska förutsättningarna så att fysisk aktivitet, rekreation och naturupplevelser ska bidra till ökad livskvalitet och hälsa långt upp i åldrarna. De sker genom planeringen på olika nivåer från översiktsplan till detaljplaner och lokalförsörjningsplaner.

För att skapa förutsättningar för en aktiv fritid utifrån behov, framtidens utmaningar och det Uppsalaborna ger uttryck för behöver kommunen ha omvärldsbevakning och regelbundet utföra medborgardialoger. Vara öppna för och utveckla fler sätt till god kommunikation med medborgare, föreningar och andra initiativtagare.

Den digitala utvecklingen ska tas tillvara för att öka tillgänglighet till föreningar, natur- och fritidsutbud, bokningsbara anläggningar och aktiviteter.

Kontantstöd i form av föreningsbidrag ska underlätta för föreningar att erbjuda bra verksamhet till en kostnad som möjliggör för så många som möjligt att delta.

Främja barn och ungas möjlighet att tidigt grundlägga goda levnadsvanor och deras rätt till idrotts- och fritidsaktiviteter

Barn och unga ska ha rätt till lek, vila och fritid och ska därför erbjudas möjligheter till en meningsfull fritid där deras behov och önskemål respekteras. Genom att implementera barnrättsperspektivet i utveckling av nya platser för idrotts- och fritidsaktiviteter så lockar det till mer rörelse, vilket bidrar till en god hälsa hos barn och ungas över tid.

Barns lek är en del i barnets utveckling. I leken övas färdigheter så som balans, bollsinne, koordination, kondition, socialt samspel och mycket annat utan att det är en målmedveten träning. Att främja barns möjlighet till lek har därför stor betydelse för att öka intresset för rörelse och aktivitet, både ensamt och i samspel med andra. Genom lek och fysisk aktivitet ges barn och unga möjlighet att tidigt grundlägga goda levnadsvanor.

Inom idrottsrörelsen handlar det inte bara om fysisk prestation och utveckling utan också att idrottsverksamheten ska bidra till psykisk, social och kulturell utveckling. Demokratin ska främjas och verksamheter för barn och unga ska utgå utifrån barnrättsperspektiv, vilket innebär att barn och ungas bästa ska vara vägledande i alla beslut som rör idrotts- och fritidsaktiviteter.

Främja möjlighet till ett aktivt liv oavsett ålder, kön eller funktion

Det är av stor betydelse för människors vilja och möjlighet att ägna sig åt fysiska eller andra fritidsaktiviteter att det sker i människans närmiljö. I planeringen tar Uppsala kommun särskild hänsyn till behoven för mindre barn, äldre personer och människor med funktionsnedsättning för vilka närhet, trygghet och säkerhet är extra viktigt.

Genom att säkerställa att alla idrotts- och fritidsanläggningar planeras multifunktionellt och flexibelt uteslutes ingen från att delta eller ta del av arrangemang utifrån sina behov och förutsättningar. Föreningar och enskilda ska erbjudas tider i tillgängliga och trygga anläggningar som stödjer deras idrottsliga behov likväl som de ska bidra till sociala mötesplatser och hållbarhet över tid.

Kommunens idrotts- och fritidsanläggningar ska vara öppna och göras tillgängliga så att de främjar en hög nyttjandegrad. Avgiftsuttagen ska vara så att tillgängligheten till anläggningarna inte begränsas för vissa grupper.

Friluftsliv har stor betydelse för människors rekreation och hälsa och är en aktivitet som kan utföras långt upp i åldern. Uppsala kommun ska tillsammans med andra aktörer utveckla och stärka tillgängligheten för friluftsliv.

Sträva efter att de offentliga rummen ska vara tillgängliga, trygga och aktiva

Offentliga platser som allmänna vägar, gator, torg, gång- och cykelvägar, parker och andra öppna ytor är platser där en stor del av den egenorganiserade fria tiden tillbringas. Andra platser iordningsställs för mer specifika ändamål som till exempel badplatser, naturreservat och friluftsområden med mera.

Planering och utformning av den offentliga miljön och av särskilda anläggningar ska ta hänsyn till den egenorganiserade aktiviteten. Det behövs ett kreativt och nytänkande sätt att utforma miljöer för att få en helhet som inkluderar många funktioner och spännande möjligheter till egen aktivitet eller evenemang.

De offentliga rummen ska vara tillgängliga, trygga och attraktiva platser för fysisk aktivitet, möten, vila, rekreation och natur- och andra upplevelser. Det ska finnas möjlighet att gå och cykla till aktivitet, skola och arbete vilket bidrar till rörelse och känsla av frihet likväl som en ökad hälsa.

Målområde 2. Moderna föreningar engagerar

Uppsala kommun ska samverka med föreningar och andra aktörer i strävan att skapa bästa möjliga meningsfulla och stimulerande fritid, god hälsa och social tillhörighet.

Möjlighet till kontroll, inflytande och delaktighet i samhället har en betydelse för att uppnå en god och jämlik hälsa. Kommunen behöver därför ha rutin att genomföra dialoger med berörda föreningar vid anläggningsprojekt likväl som det är viktigt att föreningar blir bättre på att inkludera de som idag står utanför föreningsverksamhet.

Oavsett bakgrund, kön, ålder eller andra förutsättningar ska det vara enkelt och välkomnande att engagera sig. Därför behövs det moderna och levande föreningar som tar vara på människors engagemang och som inspirerar till delaktighet och social samvaro, föreningar som i takt med omvärlden kan förändras och bidra till Uppsalas utveckling och tillväxt.

Föreningar är en viktig bas för demokratin och har en stor betydelse som mötesplats där Uppsalaborna kan utveckla sina sociala relationer. Det viktigt att strukturen för idrotts- och fritidsaktiviteter kan bedrivas i lokala föreningar med en stark folkrörelseförankring och breddkaraktär.

Ideella föreningslivet har en central roll i samhällsutvecklingen och stor betydelse för många Uppsalabor inte minst barn och unga. Föreningsidrott erbjuder fysisk aktivitet, social gemenskap och utveckling. Ideella föreningar samlar varje dag många ideella ledare som lägger mycket tid och kraft på att leda barn och unga så att de får en aktiv, rolig och stimulerande fritid.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik för moderna föreningar ska:

- Främja och stötta föreningar som vill äga och/eller driva anläggningar av olika slag givet att grundläggande krav på tillgänglighet, säkerhet och funktionalitet uppfylls
- Sträva efter att stimulera lösningar som innebär samordningsfördelar som leder till hög nyttjandegrad
- Främja föreningars engagemang och aktiviteter riktat till de som står längst ifrån idrotts- och fritidsföreningar
- Främja och stötta föreningar i ledarutveckling, föreningsutveckling och nyrekrytering

Främja och stötta föreningar som vill äga och/eller driva anläggningar

Att komplettera de utbud av idrotts- och fritidsanläggningar som kommunen själv äger och har driftansvar för med anläggningar som drivs av föreningar är en stor vinst för kommunen. Dels utifrån att många av de föreningsdrivna anläggningarna är av den art som kommun själv har svårt att driva så som rid-, motor- och båtsportanläggningar likväl som racketsport och golf.

Genom anläggningsbidrag till föreningar med egna anläggningar jämföras förhållandena mellan de föreningar som hyr in sig i en kommunal anläggning och föreningar med egen anläggning. Vilket möjliggör för föreningen att hålla ner barn och ungas deltagarkostnader. Därför är det viktigt att kontinuerligt analysera och utvärdera behov och efterfrågan i förhållande till kontanta bidrag och markeringsavgifter.

Anläggningar så som elljusspår, utegym och framtagande av kartor för orientering och naturstråk är typer av anläggningar som ger många Uppsalabor tillgång till motion och rekreation. Kommunen ska främja en samverkan med föreningslivet för skötsel och framtagande av kartor för att ge många tillgång till motion i naturen.

Sträva efter att stimulera lösningar som innebär samordningsfördelar som leder till hög nyttjandegrad

De idrotts- och fritidsanläggningar som kommunen tillhandahåller ska genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv, det vill säga FN:s globala mål för en hållbar utveckling: *God hälsa och välbefinnande, Jämställdhet, Minskad ojämlikhet samt Hållbara städer och samhällen*, vilket innefattar hur anläggningen utformas, utvecklas och inte minst nyttjas.

Kommunen ska bidra till en god samverkan med och mellan föreningar som en del i att öka nyttjandegraden i kommunal idrotts- och fritidsanläggningar. Föreningar som vill och kan samnyttja lokaler och anläggningar bidrar till ett aktivt och hållbart Uppsala.

Att stimulera lösningar innebär att bokningsprocessen genom fördelningsprinciperna behöver följa efterfrågan och behov. För att nå goda resultat behöver arbetsprocessen ske i samverkan med förbund, föreningar och andra eventuella behovsgrupper.

Främja föreningars engagemang och aktiviteter riktat till de som står längst ifrån idrotts- och fritidsföreningar

Samverkan, erfarenhetsutbyten och trygghetsskapande aktiviteter gemensamt med föreningslivet är en del i arbete med hälsofrämjande insatser. Utveckling av föreningsverksamhet behöver ske så att föreningar i större mån kan ombesörja de som idag står längst ifrån idrotts- och fritidsföreningarnas verksamheter.

Föreningsaktiviteter ska utvecklas på så sätt att barn- och unga ska ges möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar och villkor. Det innebär att det behöver finnas föreningar som erbjuder ordinarie tränings- och tävlingsverksamhet likväl som öppna aktiviteter och utan krav på medlemskap till låg kostnad.

Kommunen ska främja insatser från föreningar som vill och kan engagera sig i särskilda satsningar för att öka tillgången till aktiviteter, särskilt när samverkan kan ske som ger synergieffekter till allaktivitetshus, fritidslotsning, Sportis, fritidsklubbar- och gårdar.

Främja och stötta föreningar i ledarutveckling, föreningsutveckling och nyrekrytering

Det är viktigt att de som engagerar sig i ideell föreningsverksamhet får stöd och kunskap i det arbetet. Uppsala kommuns mål är att föreningar ska erbjudas stöd och kunskap om hur man kan arbeta med föreningsutveckling, ledarutveckling och nyrekrytering. Kommunen ska gemensamt RF-SISU Uppland stötta föreningslivet med utbildningar för ledare och andra funktionärer.

Målområde 3. Jämställdhet för en framgångsrik idrott och fritid

Uppsala kommun ska aktivt arbeta för att erbjuda ett jämställt och jämlikt idrotts- och fritidsutbud, så att alla har tillgång till idrott, - fritid och rekreation.

Det är viktigt ur ett samhälls- och hälsoperspektiv att flickor/kvinnor och pojkar/män ges samma förutsättningar att kunna välja vad de vill och kan göra på sin fria tid. Människans möjlighet i sitt liv påverkas inte enbart av kön utan också vart man bor, vilken etnicitet, socioekonomisk bakgrund, sexuell orientering, funktionsförmåga och annat. Det är därmed en viktig utgångspunkt att se jämställdhetsarbete utifrån ett intersektionellt perspektiv i relation till socioekonomisk och utländsk bakgrund.

För att nå jämställda och jämlika förhållanden behöver vi se över de strukturer och normer som råder inom kommunen, vilket bland annat sker genom de ekonomiska resurser eller vilka förutsättningar som erbjuds.

I arbetet med att nå jämlika förhållanden ingår det att skapa offentliga rum som upplevs trygga och tillgängliga. Det ingår också att tillsammans med föreningslivet arbeta för mer jämlika förhållanden mellan könen, för hbtq-personer och att socioekonomiskt utsatta områden finns med i beaktning gällande jämställdhetsmålen där särskilt flickor i större utsträckning inte inkluderas i fritidsaktiviteter.

Det betyder att kommunens arbete för en jämställd idrott och fritid sker inom ramen för kommunens möjligheter att samordna, prioritera, signalera och genom regler och stödformer.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik för jämställdhet för en framgångsrik idrott och fritid ska:

- Implementera jämställdhetsperspektivet i den fysiska planeringen
- Skapa en närhet till idrotts-, fritids- och rekreation
- Sträva efter ett ökat antal lokala idrotts- och fritidsföreningar i socioekonomiskt utsatta områden

Implementera jämställdhetsperspektivet i den fysiska planeringen

Kvinnor upplever i större utsträckning otrygghet än män. Det är grundläggande och gynnar både kvinnor och mäns vardag när kommunen planerar områden som upplevs ljusa och trygga.

Uppsala kommun ska därför planera idrotts- och fritidsytor i närhet till bostäder, kollektivtrafik samt gång- och cykelstråk. På så sätt ökar möjligheten för Uppsalabornas upplevda känsla för trygghet och tillgänglighet.

Närhet till idrott, fritid och rekreation

Uppsala kommun ska i det vi har rådighet över, säkerställa att resursfördelningen och markanvändningen gör att flickor och pojkar samt kvinnor och män har samma tillgång till idrotts- och fritidsytor och anläggningar och att de kan delta på lika villkor.

En del i det är vikten av att erbjuda ett fritidsutbud nära hemmet som kan stimulera till lek, spontanidrott och motion. Uppsala kommun ska erbjuda platser för fritidsutbud i det offentliga rummet där unga och gamla, flickor och pojkar möts över generationsgränserna. Även lokalisering av idrottsplatser och anläggningar enligt närhetsprincipen är viktig för levande stadsdelar och möjlighet till hållbart resande. Närhetsprincipen är också viktig ur en social aspekt, likväl som ur jämställdhetsaspekten.

Sträva efter ett ökat antal lokala idrotts- och fritidsföreningar i socioekonomiskt utsatta områden

Utredningar som bland annat Riksidrottsförbundet har gjort påvisar att ungdomar i socioekonomiskt utsatta områden deltar i mindre utsträckning i föreningsverksamhet. Genom att öka utbudet av lokala idrotts- och fritidsföreningar som ges rätt resurser ökar förutsättningen att barn och unga i dessa områden deltar i någon föreningsverksamhet.

Lokalt förankrade föreningar ger barn och unga en möjlighet att möta andra, byta erfarenheter och bilda en trygg gemenskap med människor från andra kulturer och generationer. Sett från flick- och kvinnoperspektivet ökar det deras möjlighet till att aktivt delta utifrån trygghet- och närhetsprincip.

Målområde 4. Inkluderande idrott och fritid

Uppsala kommun ska erbjuda alla Uppsalabor tillgång till ett aktivt liv och aktivt arbete utifrån ett inkluderande och normkritiskt förhållningssätt.

Uppsala kommuns strategi för inkluderande idrott och fritid utgår ifrån Riksidrottsförbundets *Strategi 2025* där inkluderande idrott handlar om att ta vara på möjligheter och undanröja hinder. Kommunen ska arbeta aktivt för att det ska finnas öppna och inkluderande lek-, fritids- och idrottsplatser. Kommunen ska även samverka med föreningar och förbund för att öka inkludering till föreningsaktiviteter.

Inkluderande och tillgängliga idrottshallar tilltalar en bredare målgrupp oavsett vilket kön, funktion, ålder eller vart man bor. Uppsala kommun ska erbjuda ett rikt utbud av föreningsidrott med låga trösklar där fokus ligger på lusten till rörelse och idrott för att uppnå jämlikt deltagande.

I en stad som växer så som Uppsala, behöver det byggas hållbart, modernt och multifunktionellt. Idrotts- och fritidsytor ska rymma så många olika aktiviteter och utövare som möjligt exempelvis fler idrotter, fritidsklubbar, allaktivitetshus.

De idrotts- och fritidsmiljöer som Uppsala kommun erbjuder ska byggas så de ger användarna, oavsett eventuella kognitiva och fysiska förutsättningar möjlighet att ta del av aktiviteter och gemenskap.

Uppsala kommuns idrotts- och fritidspolitik för inkluderande idrott och fritid ska:

- Främja för att parasport ska ges samma förutsättningar som annan idrott
- Främja för att nå de grupper där hälsan mest behöver förbättras
- Aktivt arbeta för ett hållbart, modernt och multifunktionellt framtagande av nya idrotts- och fritidsplatser

Främja för att parasport ska ges samma förutsättningar som annan idrott

Personer med funktionsnedsättning har en genomgående lägre fysisk aktivitetsnivå jämfört med övriga befolkningen. Detta kan bero på flera olika orsaker så som ekonomi, tillgänglighet i anläggningen och närhet.

För att efterleva barnkonventionen och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar som bland annat säger: *barn med funktionsnedsättning ska ha lika rättigheter som andra barn att delta i lek, rekreation, fritidsverksamhet och personer med funktionsnedsättningar ska skyddas från diskriminering*, behöver de idrotts- och fritidsytor som planeras ge utrymme för idrottsgemenskapens rörelseglädje så att möjlighet till delaktighet på lika villkor ges. Kommunen behöver stärka och främja föreningsdrivna aktiviteter för personer med funktionsnedsättning, för det krävs en god samverkan, kompetenshöjande insatser, tillgång till tillgängliga hallar och lokaler samt kommunikation och digitalisering.

Främja för att nå de grupper där hälsan mest behöver förbättras

Att ha möjlighet och viljan att vara fysisk aktiv är en grundläggande rättighet. Fysisk aktivitet i enlighet med rekommendationerna med pulshöjande aktivitet på minst 150 minuter per vecka för vuxna och 60 minuter om dagen för barn och unga har många hälsofrämjande fördelar både fysiologiskt och psykologiskt. Här finns stora skillnader utifrån utbildningsnivå, födelseland och bostadsområde. I områden med ett lågt deltagande i idrotts- och fritidsföreningar behöver stärkande insatser göras, vilket är viktigt ur ett folkhälsostrategiskt arbete. En ökad delaktighet i föreningslivet bidrar både till en ökad fysisk aktivitet och en förbättrad integration i det svenska samhället.

Uppsalas idrotts- och fritidsutbud ska erbjudas ur ett normkritiskt synsätt, det betyder att hbtq-personer ska ges förutsättningar att kunna ta del av och delta utifrån sina behov. Kommunen behöver kontinuerligt utmana de normer och maktstrukturer som råder genom att signalera via regler och olika stödformer både i föreningsarbete och utformning av idrotts- och fritidsytor.

Aktivt arbeta för ett hållbart, modernt och multifunktionellt

Uppsalas utveckling ska ske utifrån ett hållbart samhällsbyggande utifrån ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. De idrotts- och fritidsanläggningar som planeras

och byggs ska vara kvalitativa och erbjuda flerfunktionella lösningar. Detta skapa ett mervärde för Uppsalabor likvärdigt som kommun.

Det är viktigt att de platser vi erbjuder Uppsalaborna för rekreation, lek, rörelse och idrott ses som samlingsplatser för olika typer av möten över generationsgränser. Det är där möjlighet till aktivitet ges, där gemenskap skapas och det är så vi erbjuder möjligheter till ett inkluderat samhälle.

Uppföljning

Kommunstyrelsen är ansvarig för programmet och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultat av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Kommunstyrelsen följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske i gemensam beredning.

Förslag

Relaterade dokument

- Tidigare idrotts- och fritidspolitiska programmet (KF 2015)
- Mål och budget (KF)
- Jämställdhetsbokslut 2020 (KS 2020)
- Program för elitidrott
- Kulturpolitiska programmet
- Riktlinjer för lekmiljöer på allmän plats
- FN:s konventioner om mänskliga rättigheter (regeringen.se)
- Vad är livskvalitet: fou.helsingborg.se
- Riksidrottsförbundets *Strategi 2025*
- Folkhälsans utveckling årsrapport 2022
- Fyss 2021
- Ung livsstil: www.unglivsstil.org
- Utredning – Parasport och tillgång till fysisk aktivitet
- Framtidens idrottshall – konceptprogram augusti 2020
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning

Förslag

Aktiverande styrdokument

Beslutsfattare:
Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig:
Idrotts- och fritidsnämnden

Datum:
2023-MM-DD

Diarienummer:
NNN-20##-####

Handlingsplan för idrotts- och fritidspolitiska programmet

Förslag

Översiktsplan

Mål och budget

Verksamhetsplaner och affärsplaner

Program

Handlingsplaner och övriga planer

Inledning

Idrotts- och fritidspolitiska programmet syftar till att utveckla och tydliggöra Uppsala kommuns arbete med idrott och fritid utifrån jämställda och jämlika förhållanden och med ett tydligt samhälls- och folkhälsoperspektiv. Programmet pekar ut områden där kommunkoncernen behöver stärka sitt arbete. Programmet syftar också till att skapa förutsättningar för kommunkoncernen i samverkan med föreningslivet.

Denna handlingsplan förtydligar programmets implementering, genomförande av målsättningar och åtgärder samt uppföljning av dessa.

Syfte

Handlingsplanen ger en samlad bild av vilka åtgärder som behövs för att programområdet ska utvecklas. Den förtydligar nämnders och bolagsstyrelsers ansvar och roller för genomförande av programmets måluppfyllelse i relation till deras reglemente och ägardirektiv. Handlingsplanen har tagits fram i gemensam tjänstemannaberedning. Den fokuserar på åtgärder som tydliggör ambitionsnivån och visar på nödvändiga förändringar. Åtgärderna underlättar för nämnder och bolagsstyrelser att identifiera sina delar av ett programområde och integrera det i sin verksamhets-/affärsplanering. På så sätt har handlingsplanen en tydlig styrande effekt och kan ge snabbare måluppfyllelse.

Omfattning

Handlingsplan för idrotts- och fritidspolitiska programmet riktar sig till hela kommunkoncernen, både nämnder och bolagsstyrelser. Handlingsplanen ska verka styrande i planering, budgetering, uppföljning och i genomförande av kommunens verksamhet. Handlingsplanen gäller till och med 2026.

Åtgärderna i handlingsplanen som medför större ekonomiska konsekvenser genom bland annat lokalförsörjningsplaner och kommunens markförvärv måste inarbetas i Mål och budget för att de ska kunna genomföras, medan andra åtgärder förväntas genomföras inom de befintliga utrymmen som nämnder och bolag tilldelas.

Ansvar, genomförande och spridning

Frågor om idrott- och fritidspolitik är en angelägenhet för flera av Uppsala kommuns nämnder och bolagsstyrelser. Samsyn och samverkan mellan berörda parter är nödvändigt för att genomföra programmet. Ytterst ansvarar nämnder och bolagsstyrelser att programmet implementeras. Idrotts- och fritidsnämnden ansvarar för att säkerställa att arbetet för att uppfylla programmets mål systematiskt implementeras i respektive verksamhet.

Målen åtgärder, indikatorer samt ansvariga

Mål/utvecklingsområde 1 - Aktiv hela livet och ett livslångt idrottande

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Utveckla förutsättningar och samsyn för tillgängliga, attraktiva och aktiva park- och friluftsmiljöer så att de når fler målgrupper	GSN	Alla	2024
Initiera ett samarbete för att gemensamt utveckla fritidsaktiviteter som attraktiva, aktiva och tillgängliga för alla i kommunens anläggningar	IFN	KTN, ÄLN, OMN, UBN, GSN	2024
Öka samordning och förståelse för föreningar vid tidfördelning av tider i kommunala anläggningar	UKAF	IFN	2023
Utveckla förutsättningar för fler målgrupper att ta del av kommunala idrotts-, kultur-, friluft- och fritidsanläggningar	KS	IFN, KTN, GSN, UKAF, OMN, ÄLN	2026
Utveckla en strategi och modell för att inhämta Uppsalabornas synpunkter och efterfrågan gällande idrott-, friluft- och fritidsfrågor	IFN	KS, GSN	2024
Indikatorer			
Antal medlemmar i åldern 5-25 år samt 60 år och äldre i föreningslivet			
Indikator för påverkan och delaktighet			

Mål/utvecklingsområde 2 - Moderna föreningar engagerar

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Främja föreningars engagemang och aktiviteter riktat till de som står längst ifrån idrott-, kultur- och fritidsföreningar	KTN	IFN	2025
Utveckla strukturer för dialog och mötesplatser där olika perspektiv på hälsa och hälsofrämjande insatser kan tas tillvara	IFN, KTN	ÄLN, OMN, UBN, GSN, KS	2028
Utveckla en långsiktig plan för hur kommunen kan främja och stötta föreningar	IFN, KTN	ÄLN, OMN, AMN, SCN	2025
Utveckla, effektivisera och formalisera samverkan och dialog med föreningslivet och samverkansformer mellan skola, fritidsverksamhet och föreningsliv	KTN	IFN, UBN	2025
Indikatorer			
Antal föreningsaktiviteter för de boende på landsbygden och i utsatta områden			

Mål/utvecklingsområde 3 - Jämställdhet för en framgångsrik idrott och fritid

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Ta fram en strategi för hur jämställdhetsperspektivet implementeras i den fysiska planeringen i syfte att öka flickor och kvinnors trygghet och delaktighet.	GSN	Alla	2024
Genomför och implementera närhetsanalys till idrott, fritid och rekreation i planeringsverktyg för utveckling	KS	Alla	2026
Utveckla lika möjligheter för flickor/kvinnor, pojkar/män och hbtqi-personer att ta del av kommunens idrotts-, kultur- och fritidsutbud	IFN	KTN, OMN, SCN, AMN, UKAF	2023
Indikatorer			
Fördelning av kommunens resurser till idrott, fritid och kultur			

Mål/utvecklingsområde 4 - Inkluderande idrott och fritid

Åtgärd	Samordnare	Delansvarig	Årtal
Utred behov och efterfrågan av en specialanpassad idrottshall och/eller gymnastik och motorikhall ämnad för parasport och målgruppen äldre 60+ dagtid	IFN	KS	2024
Inventera hur väl kommunens platser för rörelse, aktivitet och kulturutövande är trygga och tillgängliga	KS	Alla	2025
Verka för att fler blir inkluderade och föreningsaktiva oavsett ålder, kön och funktion i syfte att främja hälsa och delaktighet	IFN	KTN, AMN, OMN, ÄLN, SCN	2026
Arbeta för att erbjuda äldre 60+ och personer med funktionsnedsättningar möjlighet till en stimulerande fritid med fysisk aktivitet	ÄLN, OMN	Alla	2024
Indikatorer			
Antal föreningar som bedriver äldre och/eller paraidrott			
Antal idrottsarrangemang som genomförs för målgrupperna äldre och personer med funktionsnedsättning			

Uppföljning

Kommunstyrelsen är ansvarig för handlingsplanen och har därmed det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av handlingsplanen. Alla nämnder och bolagsstyrelser ska årligen redovisa resultatet av sitt arbete med att uppfylla de uppställda målen till kommunstyrelsen. Idrotts- och fritidsnämnden följer årligen upp program och handlingsplan i ordinarie programuppföljning. Kommunstyrelsen kan sedan revidera handlingsplanen vid behov. Revidering ska ske genom gemensam beredning.

Relaterade dokument

- Tidigare idrotts- och fritidspolitiska programmet (KF 2015)
- Mål och budget (KF)
- Jämställdhetsbokslut 2020 (KS 2020)
- Program för elitidrott (KF 2020)
- Kulturpolitiska programmet (KF 2019)
- Riktlinjer för lekmiljöer på allmän plats
- FN:s konventioner om mänskliga rättigheter (regeringen.se)
- Vad är livskvalitet: fou.helsingborg.se
- Riksidrottsförbundets *Strategi 2025*
- Folkhälsans utveckling årsrapport 2022
- Fyss 2021
- Ung livsstil: www.unglivsstil.org
- Utredning – Parasport och tillgång till fysisk aktivitet (IFN 2019)
- Framtidens idrottshall – konceptprogram augusti 2020
- Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (KF 2017)

Förslag